

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

נזיר מא

עניין: הקפת הראש

רמב"ם ספר המצוות ל"ת מ"ג

מצוה מג הוזהרנו מהעביר שער הצדעים. והוא אמרו יתעלה לא תקיפו פאת ראשכם, והאזהרה מזה שלא נתרמה לעובדי ע"ז כי כן היו עושין כומרי ע"ז שהיו מגלחין שער הצדעים לבר, והיו צריכין שיבארו במסכת יבמות (דף ה') ואמרו הקפת כל הראש שמה הקפה כדי שלא יאמר כי תכלית ממו שידמה הוא גלוח הצדעים והניח שאר שערם כמו שיעשו כומרי ע"ז אמנם כשיגלח הכל אין בזה דמיון בהם, הנה הודיענו שאינו מותר לגלח הצדעים בשום פנים לא ביחוד ולא עם הראש, וחייב מלקות על כל פאה מהם, והוא חייב שתיים אם גלח כל ראשו. והראוי שלא

מושב זקנים לבעלי התוס' במדבר יט, כז

דשליח לאו בר חיובא הוא מחייב שולחו. לא תקיפו פאת ראשכם. כתב ר' אברהם שלא לעשות כמעשה הגוים להיות מובדלים מהם, ואחר ששיער הראש והזקן לתפארת נברא אין ראוי להשחיתם. והר"א מגרמייזא פי' גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהיו עתידין כומרי יש"ו להקיף פאת ראש לכך הקדים הב"ה וצוה לא תקיפו פאת ראשכם, כדי להבדיל בין הטהור ובין הטמא. ולא תשחית את פאת זקניך. את

בית יוסף יו"ד סי' קפא

מנזארים שדעתו לחלוק על הרמב"ם למה לו לבקש טעם מדעתו לנזיר מזה שנתראה שאלו לא היו יודעים טעם המצוה לא היינו מנזרים לעשותן ואין הדבר כן כי מצוה מלך הם עלינו ואף אם לא נדע טעמן אנו מנזרים לעשותן ואני אומר דחם ליה להרמב"ם מלמייסד הכי ומי יחוש לכבוד התורה והמצוות יותר ממנו ודבריו נסוף הלכות מעילה (פ"ח ה"ח) יוכיחו וכיוצא בהם כתב נסוף הלכות תמורה (פ"ד ה"ג) ובסוף הלכות מקואות (פ"א ה"ב) ומשם נמנעו שדעתו ז"ל לומר שאל"פ שכל חוקי התורה גזירות מלך הם מכל מקום כל מה שנוכל לבקש לו טעם נאמר זו טעם וכרבי שמעון דדריש טעמא דקרא (קידושין

שולחן ערוך יו"ד סי' קפא

י' י' שיעור הפאה מכנגד שיעור שער פדחתו (פירוש מצחו, ערוך ערך פדחת) ועד למטה מן האוזן

טור יו"ד סי' קפא

ארץ צבי ח"א סי' ג'

הקפת הראש והשחתת הזקן גם באלו כתב הרמב"ם שאסורם הכתוב מפני שעושין כן עובדי עבודה זרה וכומריהם עד כאן וזה אינו מפורש (ב) ואין אנו צריכין לבקש טעם למצות כי מצות מלך הם עלינו אף אם לא נדע טעמן:

ה) באות ד' כתבתי להשאר פאות עד חלע האוזן, האמנם כי נשוע יוד סי' קפ"א דשיעור הפאות עד למטה מן האוזן, לפ"ד לפ"ג כי המעיין בטור וב"י שם יראה לעינים דאין שום דיעה להחמיר כ"כ, ותו

ס:א) (א) ומה שלא נמצא לו טעם נייחס הדבר לקולר השגמינו ואנו חייבים לקיימם כמו המצוות שגודע טעמם כי גזירות המלך הם עלינו ומכל מקום נמצות האלו נראה לי שלא נתן בהם טעם הרמב"ם מדעתו אלא מדעת הכתוב שצ"ל מוקפות מלפניהם ומלאחריהם ממצות הנאסרות משום חוקי הגוים שהרי כתוב לפנייהם לא תאכלו על הדם לא תנחשו ולא תעונו (ויקרא יט כו) ואחריהם כתוב ושרט

לגוון הזקן דוק ומשכח ע"כ חלקי אחרת נפסי דשיעור פאת הראש איט נמשך רק עד למטה קלת מחלמס האוזן ולא יותר ודברי הש"ס לפ"ג ה' יאיר עיני *):

ועיין שו"ת אחרי ישר סי' קפ"ג בתשובתו אלי שנתקן ג"כ בזה, אמנם אחר זמן מלאתי דמתי לדי מו"ר פ' ולאחזק את י"א ובעץ יוסף שם מנזארי דלע"ג דמה"ת אין איסור רק כעין מער מ"ח לריך פאה עד למטה מן האוזן מפני דרכי האמורי עי"ג והוא מקור נאמן לדברי הש"ס ודבר ה' בפיו אמת אך שקלים למה לא כ' מה שב"י מנזארה כפסרו הארוך

לנפש וכמוצת קעקע (שם פסוק כח) והרי זה כמפרש שהקפת הראש והשחתת הזקן נאסרו מפני שהיו עושין כן עובדי עבודה זרה וכומריהם:

רמב"ם פ"ח ממעילה

הכבש ושעל ראש המזבח אין מועלין בו: ח' ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו. ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהי קל בעיניו ולא יתרום לעלות אל ה' פן יפרוץ בו. ולא תהא מחשבתו בו

עץ יוסף

וע"ז חייב מלקות מן התורה. והכא שואל אם מותר מדרבנן לעשות אותם קצרים עד שלא יצאו כלל למטה מאזניו. והשיב כך שנו חכמים כו' זה המספר פאת ראשו ועושה תפיסת קורצין. קורצין פי' אזנים כדאי באדר"ג פ' ל"א ברא קורצין בעולם וברא קורצין באדם זה אזניו של אדם. ובשבט מוסר פרק א' יפרש קורצין מערות. שהאזנים הם כמערות. והמספר

דברים רבה ואתחנן פ"ב

יח [ד, כה] פי תוליד פנים. הלכה אדם מישראל מהו שיהא מתר לו להקיף פאת ראשו. פן שנו חכמים בא"ל דברים אסורים מפני דרכי האמורי, המספר קומי והעושה בלורית. מהו המספר קומי, זה המספר פאת ראשו ועושה תפיסות קורצין. מהו ח"ב, סופג

